

รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน*

A MODEL OF TEACHING SKILLS DEVELOPMENT OF TEACHERS IN BORDER PATROL POLICE SCHOOLS BASED ON BUDDHIST EDUCATIONAL ADMINISTRATION

ลักขณา ไชยฤทธิ์

Lakkhana Chaiyarit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: lakkhanachai2521@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 2) เพื่อพัฒนารูปแบบทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และ 3) เพื่อนำเสนอทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยมีระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาทักษะการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ดังนี้ 1) โรงเรียนมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ประกอบกับบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและไม่มีวุฒิทางด้านการศึกษา จึงทำให้ปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของตนเอง 2) ครูขาดทักษะและวิธีการสอนที่ชัดเจนชัดเจน และ 3) ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก และครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนแนวทางการแก้ไขปัญหาทักษะการสอนของครูนั้น สรุปได้ดังนี้ 1) ควรจัดให้บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษามาปฏิบัติหน้าที่

* Received 7 April 2019; Revised 26 April 2019; Accepted 26 April 2019.

เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียน 2) จัดอบรมทักษะและเทคนิควิธีสอนให้กับครูด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อเป็นการทบทวนความรู้แล้วนำทักษะการสอน เทคนิคการสอนใหม่ๆไปปรับประยุกต์ใช้กับงานสอนของตนเอง 3) จัดกลุ่มครูเพื่อพบปะแลกเปลี่ยนวิธีการสอน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ และเทคนิคการสอนที่หลากหลายช่วยแนะนำวิธีการสอนและแก้ปัญหา 4) ครูต้องมีวิธีการในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน และครูควรได้รับการอบรมพัฒนา ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

2. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีส่วนประกอบของรูปแบบ 4 ส่วน ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการนำไปสู่การปฏิบัติประกอบด้วย (1) องค์ประกอบของทักษะการสอน (2) วิธีการพัฒนาทักษะการสอน (3) กิจกรรมเสริมทักษะ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ

3. ผลการตรวจสอบและนำเสนอรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจำแนกรายด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้าน ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ แต่มีด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก กระบวนการนำไปสู่การปฏิบัติและเงื่อนไขความสำเร็จ

คำสำคัญ: ทักษะการสอนของครู, หลักพุทธบริหารการศึกษา, โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study the state of teaching skills based on Buddhist educational administration of teachers in Border Patrol Police Schools, 2) to develop a model of teaching skills based on Buddhist educational administration of teachers in Border Patrol Police Schools, and 3) to propose the model of teaching skills development based on Buddhist educational administration of teachers in Border Patrol Police Schools. The mixed research methodology was used in the study. The qualitative data were collected from documents, in-depth interviews.

The research results found that;

1. The state of teaching skills of teachers in Border Patrol Police Schools, 1) The number of teachers did not cover the teaching loads and mostly their educational backgrounds and qualifications were not relevant to educational career, 2) The teachers lacked of teaching skills and methods, and 3) Teachers' qualifications and numbers were not relevant to course subjects and numbers of students. Solutions; 1) To recruit the qualified officials to the duty, 2) To arrange training courses in teaching methods and skills for the teachers, 3) To arrange teacher meetings for exchanging ideas, techniques, and methods in teaching and in problem solving, and 4) The teachers should have regular and continuous trainings in teaching and learning process.

2. The development of a model of teaching skills development of teachers in

Border Patrol Police Schools based on Buddhist educational administration consisted 4 components; 1) Principle, 2) Objective, 3) Operation process consisting of (1) Teaching skills factor, (2) Teaching skills development method, (3) Skills enhancement activity, and 4) Achievement condition.

3. The result of examination and evaluation of the model of teaching skills based on Buddhist educational administration of teachers in Border Patrol Police Schools was at a high level overall. The highest level was on appropriateness, followed by accuracy, feasibility, and usefulness respectively.

Keywords: Teaching skills development of teachers, Buddhist Educational Administration, Border Patrol Police Schools.

บทนำ

การพัฒนาครูเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารการศึกษา เพราะงานทุกชนิดของสถานศึกษาจะดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถและความร่วมมือของครู ถ้าครูขาดความรู้ความสามารถ ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ไม่จรรีกรักดีต่อหน่วยงานของตนเองและขาดความรับผิดชอบ ทะเลาะเบาะแว้งกัน แยกแยะความสามัคคี ต่างคนต่างอยู่และทำงานไปวัน ๆ โดยไม่ให้ความร่วมมือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาได้วางไว้ก็จะประสบความล้มเหลว เพราะมีคนที่เหมือนไม่มีในเมื่อคนเหล่านั้นไม่ร่วมมือกันและหย่อนสมรรถภาพเพราะฉะนั้น การพัฒนาครูจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารการศึกษา แม้ว่าครู ทุกคนของสถานศึกษาจะมีความสามารถเพียงใดก็ตาม ถ้าเวลาผ่านไปนาน ๆ บรรดาความรู้ ความชำนาญก็ย่อมอ่อนลงไปเป็นของธรรมดา หรือบางทีการทำงานจำเจอยู่เสมอ ๆ งานที่ทำอาจจะกลายเป็นความเบื่อหน่ายได้เหมือนกันเพราะ การที่ผู้บริหารให้คำปรึกษา แนะนำช่วยแก้ปัญหาและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็น อย่างยิ่งเพื่อให้ครูทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งมีขวัญและกำลังใจ ดังนั้น ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาสังคมและชาติบ้านเมือง ทั้งนี้เพราะครูต้องรับหน้าที่ในการพัฒนาบุคคลในสังคมให้มีความเจริญงอกงามอย่างเต็มที่ จนบุคคลเหล่านั้นสามารถใช้ความรู้ความสามารถของตนเพื่อพัฒนาชาติบ้านเมืองต่อไป ดังนั้นการพัฒนาครูให้เป็นบุคคลที่มีศักยภาพอย่างที่สุด จึงเป็นงานที่นักวิชาการศึกษา / ผู้นิเทศ และ / หรือผู้บริหารการศึกษาจะต้องกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (Aminah U-sof yusoh, 2561)

ตำรวจตระเวนชายแดนเป็นตำรวจหน่วยหนึ่งในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แต่การปฏิบัติหน้าที่มีความแตกต่างกับตำรวจหน่วยอื่นอยู่หลายประการ คือการปฏิบัติหน้าที่ในสถานะตำรวจ ต้องตระเวนตรวจพื้นที่ตามแนวชายแดน ทำหน้าที่เสมือนรั้วของชาติ ซึ่งเป็นแนวป้องกันด่านแรก ในการปกป้องอธิปไตยของชาติไทย และอีกหนึ่งหน้าที่คือ การปฏิบัติหน้าที่สถานะครู เมื่อประมาณปี 2498 หมูลาดตระเวนได้เข้าไปในหมู่บ้านชาวเขาแห่งหนึ่ง พบชาวเขาเห็นเป็นคนแปลกหน้าพวกเขาก็ไม่ไว้วางใจ ไม่ยอมพบปะพูดคุยด้วย ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถติดต่อสื่อสารทำความเข้าใจกันได้ นั่นก็คือ "ภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน" ตำรวจตระเวนชายแดนได้เล็งเห็นว่าสิ่งเหล่านี้หากปล่อยทิ้งไว้จะไม่เป็นผลดีต่อ

ประเทศไทย จึงได้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นมาสอนหนังสือให้แก่ชาวเขา เพื่อให้เขาเหล่านั้นได้รู้ภาษาไทย จะได้ติดต่อทำความเข้าใจกันได้สะดวก และในปี 2499 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน แห่งแรกที่ถือกำเนิดขึ้นที่หมู่บ้านดอนหมาวัน อ.เชียงของ จ.เชียงราย ใช้ชื่อว่า “โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบำรุงที่ 1” (คม ชัด ลึก, 2561) ปัจจุบันโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 18(2)(3) จึงมีศักดิ์ศรี มีบทบาทมีหน้าที่และความรับผิดชอบเช่นเดียวกับสถานศึกษาสังกัดของภาครัฐและภาคเอกชนที่ดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โปรดเกล้าฯ ทรงให้ดำเนินโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในหมู่บ้านในเขตบริการการศึกษา และเด็กนักเรียนซึ่งในปีการศึกษา 2559 มีโรงเรียนใหม่เกิดขึ้น จำนวน 11 แห่ง ทำให้มีโรงเรียนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน รวมจำนวนทั้งสิ้น 207 แห่ง ประกอบด้วย กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 1 จำนวน 45 แห่ง กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 2 จำนวน 48 แห่ง กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 3 จำนวน 72 แห่ง และกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 จำนวน 42 แห่ง ซึ่งนักเรียนทั้งหมด 25,331 คน มีครูสายผู้สอน จำนวน 1,552 คน และบุคลากรทางการศึกษาอีกจำนวน 330 คน (สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2559) ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าโรงเรียนมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ประกอบกับบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและไม่มีวุฒิทางด้านการศึกษา จึงทำให้ปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของตนเอง (จิตรา มีคำ, 2556)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าวิจัยรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหาร การศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในกลุ่มโรงเรียนดังกล่าวโดยเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่ การสอนจำเป็นต้องมีทักษะ มีความสามารถ มีความชำนาญ และมีความคล่องแคล่วว่องไวในการสอนที่อาศัยการสอนตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาโดยการนำหลักธรรมมาบูรณาการกับการบริหารการศึกษาโดยการนำเทคนิคและวิธีการสอนนักเรียนเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด โดยนำหลักพุทธวิธีการสอนมาบูรณาการเข้ากับทักษะการสอน ประกอบด้วย 4 รูปแบบ

ได้แก่ สันทัดสนา สมาทปนา สมุตเตชนา และ สัมปหังสนา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการสอนของครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่สามารถตอบโจทย์วิสัยทัศน์การศึกษาในอนาคตที่ระบุว่า “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ เป็นการศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในปีการศึกษา 2560 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครู ในโรงเรียนที่สังกัด กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน 207 แห่ง และจำนวนครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน 1,882 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัญหา และ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบรูปแบบ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในโรงเรียนตำรวจ

ตระเวนชายแดน จำนวน 1,882 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) ซึ่งเป็นตารางที่ใช้หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร โดยคาดว่าสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากรเท่ากับ 0.5 ระดับความเชื่อมั่น 95 % ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5 % ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน โดยนำมาสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi stage random sampling) โดยมีแต่ละขั้นตอนดังนี้ ดังนี้

1.2.1 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้จำนวนสถานศึกษา สังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน 207 โรงเรียน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดสถานศึกษาโดยแบ่งสถานศึกษาออกเป็นกองกำกับการภาค เป็น 4 ภาค

ขั้นที่ 2 กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัด โดยเทียบบัญญัติไตรยางค์ จังหวัดใดมีประชากรมากจะกำหนดสัดส่วนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมาก

ขั้นที่ 3 ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยการสุ่มแบบมีระบบ (Systematic Sampling)

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน 207 คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ดังนี้

กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้จำนวนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน 207 โรงเรียน

ขั้นที่ 1 กำหนดโรงเรียนโดยแบ่งโรงเรียนออกเป็นกองกำกับการภาค เป็น 4 ภาค

ขั้นที่ 2 กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภาค เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงและมีเกณฑ์ในการเลือก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 เครื่องมือการวิจัยแบบการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยจะใช้แบบการสัมภาษณ์โดยคัดเลือกแบบเจาะจงในการเก็บข้อมูล จำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

2.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจากเอกสาร และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 สร้างเครื่องมือ จากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

2.1.3 กำหนดกรอบประเด็นที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยสำหรับการนำไปสัมภาษณ์

2.1.4 ผู้วิจัยกำหนดแบบสัมภาษณ์โดยการนำประเด็นคำถามเสนอประธานและกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม แล้วนำไปสัมภาษณ์

2.2 เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยจะใช้เก็บข้อมูลแบบสอบถาม จำนวน 1,882 ชุด ใช้กลุ่มตัวอย่าง 320 ตัวอย่าง โดยที่ผู้วิจัย

2.2.1 ทำการศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

2.2.3 สร้างเครื่องมือ จากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ในการวิจัย

2.2.4 เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ ซึ่งประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นก่อนลงพื้นที่ ข้อมูลที่สำคัญในขั้นนี้ คือ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับ “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน 5 ท่าน โดยผู้วิจัยจะใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกแบบที่ไม่มีโครงสร้าง ผู้วิจัยจะส่งหนังสืออย่างเป็นทางการโดยคำรับรองผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อขอสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองพร้อมกับส่งบริบทเนื้อหาต่างๆ ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ล่วงหน้า และจะกำหนดวัน เวลา และสถานที่ ส่วนในขณะการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะขออนุญาตจากผู้เชี่ยวชาญใช้เครื่องบันทึกเสียง และกล้องบันทึกภาพนิ่ง

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสำรวจ (Survey Research) ได้แก่ การแจกแบบสอบถาม เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนโดยการวิเคราะห์เอกสาร และแจกแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูล จำนวน 1,882 คน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 320 คน และได้แบบสอบถามกลับคืนมา 308 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.25

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และแบบสอบถามมาวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่ การวิเคราะห์ผลการศึกษานี้จะใช้แบบการวิเคราะห์ตามหลักทฤษฎี ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การนำผลของการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบ 3 เสา่ ตามกรอบแนวคิดของ (สุภางค์ จันทวนิช, 2540)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 สำหรับครูในสถานศึกษา ได้นำข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตามสภาพเป็นจริง และสภาพคาดหวัง วิเคราะห์ ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2.2 สำหรับผู้บริหารในสถานศึกษา ได้นำข้อมูลจากการแจกแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบ “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” ตามมาตรฐานการตรวจสอบ 4 ด้าน คือ 1. ความเป็น

ประโยชน์ 2. ความเป็นไปได้ 3. ความเหมาะสม 4. ความถูกต้อง การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2.3 การวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยวิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิม (นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ร่องวานิช, 2541) เป็นวิธีการที่หาค่าผลต่างของ (I – D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของ ความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป

$$PNI_{\text{modified}} (I - D)/D$$

I คือ ค่าเฉลี่ยของสภาพคาดหวัง D คือ ค่าเฉลี่ยของสภาพเป็นจริง

ผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหาร การศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จากการแจกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์

ผลการวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็นของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา ของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดน สำหรับครูในสถานศึกษา โดยวิธี PNI_{modified} ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้ กลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสภาพปัญหาของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธ บริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยภาพรวม พบว่า ความสำคัญของความ ต้องการจำเป็น ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ องค์ประกอบด้านสันตสสนา ลำดับที่ 2 องค์ประกอบ ด้านสัมพันธสนา ลำดับที่ 3 องค์ประกอบด้านสมาธิ และลำดับสุดท้าย องค์ประกอบด้าน สมุเตชชา ตามลำดับ และผลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาของทักษะการสอนของครูตาม หลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จากการสัมภาษณ์ คือ บุคลากรไม่ เพียงพอในการปฏิบัติงาน ประกอบกับบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญา ตรีและไม่มีวุฒิทางด้านการศึกษา ขาดทักษะและเทคนิคที่ชัดเจนทำให้นักเรียนไม่เข้าใจ จึงทำ ให้การปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของตนเอง

2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนประกอบด้วย 3 ส่วนคือ 1) การศึกษาค้นคว้า ทฤษฎีแนวคิด แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ 2) การพัฒนารูปแบบ และ 3) การตรวจสอบรูปแบบ ได้ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) การนำไปใช้ และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยการนำหลักพุทธวิธีการสอนมาบูรณาการเข้ากับทักษะการสอนเป็นการนำเทคนิคและวิธีการสอนนักเรียนมาบูรณาการในการสอนนักเรียนในชั้นเรียน เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วย 4 รูปแบบ ได้แก่ สันติสนา สมาทปนา สมุตเตชนา และ สัมปหังสนา

3. ผลการวิจัยจากการตรวจสอบรูปแบบและนำเสนอรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ได้รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป็นรูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Semantic Model) โดยมีองค์ประกอบของทักษะการสอน 4 ด้านและมีขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอนในแต่ละด้าน 5 ขั้นตอน ซึ่งมีการพัฒนาทักษะการสอนแต่ละองค์ประกอบโดยการใช้กิจกรรมในการพัฒนา ผู้วิจัยได้เสนอองค์ความรู้ใหม่จากผลการวิจัยรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน คือ กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ดังนี้

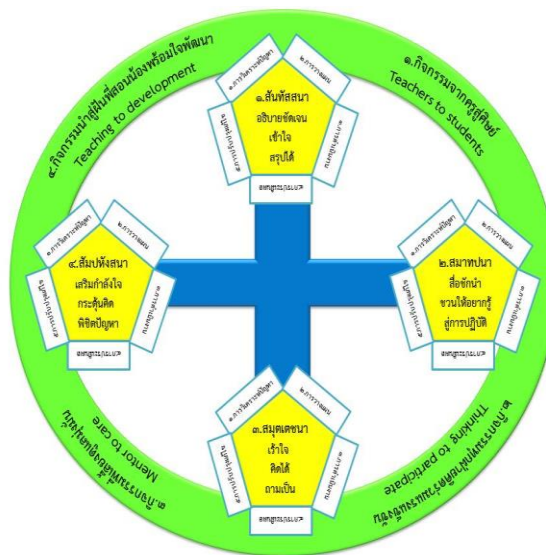
กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาประกอบด้วย

1. องค์ประกอบของทักษะการสอน
2. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะ
3. กิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอน
4. เงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครู

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบของทักษะการสอนดังต่อไปนี้
 - 1.1 องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสันติสสนา
 - 1.2 องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสมาธิ
 - 1.3 องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสมุทเตชนา
 - 1.4 องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสัมปหังสนา
 2. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอนมีดังนี้
 - 2.1 การวิเคราะห์ปัญหา (ANALYSING)
 - 2.2 การวางแผน (PLANING)
 - 2.3 การดำเนินงาน (DOING)
 - 2.4 การประเมินผล (EVALUATION)
 - 2.5 การปรับปรุงแก้ไข (ACT)
 3. กิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอน ประกอบไปด้วย
 1. กิจกรรม จากครูสู่ศิษย์ (Teachers to students)
 2. กิจกรรม ทุกฝ่ายคิดร่วมแรงแข่งขัน (Thinking to participate)
 3. กิจกรรม พี่เลี้ยงดูแลมุ่งมั่น (Tutor to care)
 4. กิจกรรม นำสู่ฝันที่สอนน้องพร้อมใจพัฒนา (Teaching to development)
 4. เงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครู ให้สำเร็จตามเป้าหมายมีเงื่อนไขที่ควรทราบ ดังนี้
 - 4.1 ต้องมีการสำรวจทักษะการสอนของครูก่อน ถ้าทักษะการสอนของครูขาดด้านใดควรเสริมทักษะในด้านนั้นก่อน
 - 4.2 ต้องสร้างความเข้าใจและได้รับความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร ครู ตระหนักถึงความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการสอนของครู
 - 4.3 ความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครูนั้นขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ของสถานศึกษา
- ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากองค์ประกอบของรูปแบบพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้นำมาเขียนเป็นแผนภาพกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ดังนี้

แผนภาพ กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา

จากแผนภาพจะเห็นได้ว่า รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นรูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Semantic Model) โดยมีกระบวนการพัฒนา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบของทักษะการสอน 2) ขั้นตอนการพัฒนาทักษะ และ 3) กิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอน ซึ่งองค์ประกอบของทักษะการสอน 4 ด้าน นั้นประกอบไปด้วย 1) องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสันติศึกษา 2) องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสมารถ 3) องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสมุเตชชา และ 4) องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสัมพันธสนา ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอนในแต่ละด้าน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ปัญหา (ANALYSING) 2) การวางแผน (PLANING) 3) การดำเนินงาน (DOING) 4) การประเมินผล (EVALUATION) และ 5) การปรับปรุงแก้ไข (ACT) ซึ่งการพัฒนาทักษะการสอนแต่ละองค์ประกอบนั้นจะมีการใช้กิจกรรมในการพัฒนา ประกอบไปด้วย 1) กิจกรรมจากครูสู่ศิษย์ (Teachers to students) 2) กิจกรรมทุกฝ่ายคิดร่วมแรงแข็งขัน (Thinking to participate) 3) กิจกรรมพี่เลี้ยงดูแลมุ่งมั่น (Tutor to care) และ 4) กิจกรรมนำผู้ฝึ้นที่สอนน้องพร้อมใจพัฒนา (Teaching to development) ซึ่งมีเงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครู ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ควรทราบ ดังนี้ 1) ต้องมีการสำรวจทักษะการสอนของครูก่อน ถ้าทักษะการสอนของครูขาดด้านใดควรเสริม

ทักษะในด้านนั้นก่อน 2) ต้องสร้างความเข้าใจและได้รับความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร ครู ตระหนักถึงความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการสอนของครู และ 3) ความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครูนั้นขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ของสถานศึกษาด้วย

การอภิปรายผล

จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี สภาพปัญหาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า โรงเรียนมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ประกอบกับบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและไม่มีวุฒิทางด้านการศึกษา จึงทำให้ปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของตนเอง และวิธีสอนของครูยังขาดทักษะและเทคนิคที่ชัดเจนทำให้นักเรียนไม่เข้าใจ พร้อมกับครูสอนไม่ตรงวิชาเอก และครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและครูขาดทักษะการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงควรจัดให้บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษามาปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนและมีการจัดอบรมทักษะและเทคนิควิธีสอนให้กับครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อเป็นการทบทวนความรู้และได้นำทักษะการสอน และเทคนิคการสอนใหม่ๆ ไปปรับประยุกต์ใช้กับงานสอนของตนเองและควรส่งเสริมให้ครูมีกลุ่มเพื่อนครูที่สามารถมาพบปะแลกเปลี่ยนวิธีการสอน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ โดยใช้เป็นแหล่งรวมของ Best practice และเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ช่วยแนะนำวิธีการสอน ช่วยแนะนำวิธีการแก้ปัญหา และสิ่งสำคัญ ครูต้องมีการพัฒนาวิธีการสอนของตนเองอย่างต่อเนื่องในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน และควรได้รับการอบรมพัฒนาด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ จากการค้นคว้างานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการสอนของครู

ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ไม่พบงานวิจัยที่สามารถ เปรียบเทียบกันได้โดยตรง แต่มีงานวิจัยที่ใกล้เคียงกัน คือ งานวิจัยของ (จิตรา มีคำ, 2556) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 31 ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก มีผลการวิจัยปรากฏว่า ในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน กิจกรรม การพัฒนาประสิทธิภาพการจัด การเรียนการสอนของครู โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จำนวน 6 ด้าน คือ ด้านการวางแผน โรงเรียนขาดการวางแผนในการดำเนินงานโครงการ ด้านการจัดคนเข้าทำงาน โรงเรียนมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน และประกอบกับบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและไม่มีวุฒิทางด้านการศึกษา จึงทำให้ปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของตนเองแนวทางการบริหารจัดการ คือ ควรมีการวางแผนการดำเนินโครงการ ควรจัดให้บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษามาปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของคุณภาพการสอนของครูในการปฏิบัติงาน

รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้องค์ประกอบของรูปแบบเป็น 4 ส่วน คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) การนำไปสู่การปฏิบัติ และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องในบางประเด็นกับ (พิเชษฐ์ โพธิ์ภักดิ์, 2553) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบมี 3 ส่วน คือ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) โครงสร้างและสาระสำคัญ 3) การนำไปสู่การปฏิบัติและเงื่อนไขความสำเร็จ

การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบรูปแบบด้วยการแจกแบบสอบถาม นำมาปรับปรุง แก้ไข และนำเสนอรูปแบบ จากการตรวจสอบ พบว่า รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเป็นประโยชน์ของการนำรูปแบบไปใช้ อยู่ในระดับมาก มีความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโดยผ่านการนำเอากิจกรรมมาประยุกต์ใช้หรือบูรณาการกับองค์ประกอบของทักษะการสอน

สรุป

รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป็นรูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Semantic Model) มีองค์ประกอบของทักษะการสอน 4 ด้านและมีขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอนในแต่ละด้าน 5 ขั้นตอน มีการพัฒนาทักษะการสอนแต่ละองค์ประกอบโดยใช้กิจกรรมในการพัฒนาทักษะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สถานศึกษา ควรมีบทบาทในการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาของตนเอง และควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้และทักษะการสอนของครู เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันและตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาที่ยั่งยืน

1.2 หน่วยงานต้นสังกัด ควรมีการนิเทศ ติดตาม ให้สถานศึกษารายงานผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาของตนอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงและพัฒนา พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

1.3 สถานศึกษา ควรมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาคเอกชน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกันและกัน และขอความสนับสนุน ระดมทุนในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 สถานศึกษา ควรเลือกนำรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ไปปรับประยุกต์ใช้ หรือ บูรณาการให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาตนเอง

3. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาแนวทางการเสริมสร้าง รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

3.2 ควรศึกษากลยุทธ์ในการเสริมสร้าง รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

3.3 ควรศึกษา รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครู ด้านขวัญและกำลังใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

เอกสารอ้างอิง

- คม ชัด ลึก. (17 มกราคม 2561). "ศึกษาความเท่าเทียม ความหวังครู ตชด". เข้าถึงได้จาก <http://www.komchadluek.net/news/crime/89360>
- จิตรา มีคำ. (2556). ปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 31 ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม .
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช. (2541). การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ทอภิมานและการวิเคราะห์เนื้อหา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- พิเชษฐ์ โพธิ์ภักดี. (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2559). สถานศึกษาในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปีการศึกษา 2559 .
- สุภางค์ จันทวานิช. (2540). วิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Aminah U-sof yusoh. (9 มกราคม 2561). การพัฒนาศักยภาพครู. เข้าถึงได้จาก <https://www.l3nr.org/posts/462044>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.